

4. Vortoj de Ludoviko Mimoo en **Perfekteco de la Esperantaj verboj** (1961):

“La verkon de d-ro Zamenhofo, la Internacian Lingvon, oni adjektivis ĉiam "genia". Tio ŝajnas bombastado de entuziasmo, se oni konsideras, ke la dek ses reguloj de la Fundamento estis entenataj en broŝureto, ne en plurvoluma filologia verkego; sed la Fundamento estis kiel semo aŭ embrio, kiuj havas en si ĝerme ĉiujn ecojn necesajn al plenkreska estaĵo. Jen kial la vorto "genia" estas plene adekvata.

Zamenhofo kreis per elementoj naturaj, vivaj, lingvon logikan kaj genie simplan. Kaj la semo fariĝis arbego, kaj Esperanto altiris grandajn homojn kaj fariĝis senkompara lingvo, kiu nun havas vastegan vortaron kun relative malmulte da radikoj; lingvo, kies vortfarado estas regata de normoj simplaj kaj precizaj; kies gramatiko estas pura harmonio, kies literaturo, proza kaj poezia, estas trezoro, kaj kies fonetiko estas muziko.

Oni povas argumenti, ke tiu aŭ alia dirmaniero jam fariĝis tradicia, sed estas evidente, ke la logiko nepre devas rangi super la kutimo en lingvo origine arta, kiu en sia fundamento estas ideale racia, kaj en kiu mallogikaĵoj ĉiam devas esti konceptataj kiel koruptaĵoj“.

5. ... en **Esperanto por la jaroj du mil:**

“Centjara tradicio ne sanktigas, nek sankcias eraron. Logiko estas la fundamento de la Fundamento de Esperanto“.

Adresoj de la aŭtoroj

Franz-Georg RÖSSLER
Am Mönchsbusch 6
DE – 67373 Dudenhofen
Germanio
<rozsas@web.de>

Karl-Heinz SCHÄFFER
Schulstrasse 17
DE – 73432 Aalen -Unterkochen
Germanio
<k.h.schaeffer@t-online.de>

Teilhard de Chardin, sciencisto kaj profeto

Roderic MCDERMOTT

Franca aristokrato, pastro jezuita, brankardisto neskuebla en batalo, eminenta paleontologo – ĉiu faceto tamen apartenas al nedividebla tutaĵo, ĉar *Pierre TEILHARD DE CHARDIN* (1881-1955) estis tiu maloftulo, homo plene integriĝinta. Lia unueco devenis de tutkore fidela respondo al unika dia voko. Multaj konvinkigis, ke temas pri nenio alia ol vokiĝo vere profeta por la Eklezio de nia tempo.

Duobla signifo

La signifo de *Teilhard de Chardin* ŝajnas al mi duobla. Unue, li defias kredantojn egale kun nekredantoj en la sfero de ideoj. Kiel pastro-sciencisto li multe suferis pro la daŭra milito (jen malvarma, jen varmega) inter scienco kaj Eklezio. Li dediĉis sian vivon al la tasko akordigi la veron de scienco kun la vero de kristana revelacio. Pli ĝuste, li profunde rekonis, ke ekzistas nur unu vero, nome Dio mem, en kiu ĉiu homa vero (ĉu religia, ĉu scienca, ĉu alia) trovas sian originon.

Konvinkite de la masiva argumentaro favore al biologia evoluado, li nek perdis siajn nervojn nek pridubis (kiel kelkaj kristanoj) la honestajn motivojn de kun-sciencistoj. En la kadro de evoluanta mondo, kontraŭe, li trovis la kreon agadon de Dio nemezureble pli kompleksa kaj grandioza ol la kristanoj ĝis tiam supozis. Poste, kun esplorista aŭdaco, *Teilhard* komencis antaŭkalkuli la estontan direkton de la homara evoluo. Ne plu fizika ĝi estos, laŭ lia konkludo, sed spirite, en direkto al ĉiam pli perfekta harmonio kaj socia unuiĝo.

Li argumentis, ke la homaro nun kapablas respondi pri sia propra evoluo – kun risko, kompreneble, de katastrofaj mispaŝoj. Sed li restis optimismisma. Vere spirita unuiĝo ja eblos, spite al ĉiu obstaklo, ĉar Kristo mem, enirinte nian mondon kiel homo, jam koncentras kvazaŭ de interne la evoluprocezon. La Kosma Kristo samtempe estas “Omega Punkto” – celpunkto al kiu la tuta evoluprocezo altiriĝas, kaj en kiu sola ĝi plenumiĝos.

Due, *Teilhard de Chardin* heredigis al ni novajn, tre kuraĝigajn perspektivojn por la spirita vivo. Li forte imponas al la leganto per sia esperplena spirito, substrekkante ĉiam la pozitivajn kvalitojn de la mondo kaj de la homaro, prefere ol la negativajn. Li ja plene konsciis la realecon de la malbono, sed en la fina analizo lia fido al Dio, Kreanto kaj Savanto, subtenis lian optimisman sintenon.

Kontaĝa optimismo

La kontaĝa optimismo de *Teilhard* servas por korekti la negativan tendencon de tro da kristanoj, kiuj, por tiel diri, rezignis pri la “sekulara” mondo (de urĝa homa fortostreĉo) favore al mallarĝa, introverta formo de pieco. En “La Dia Medio” (*Le milieu divine*) *Teilhard* insistas, ke kristanoj akceptu la mondon kaj ĉiun homan taskon kiel kreitaĵojn de Dio kaj sankciitajn de Kristo. Li petas nin vidi la tutan homan fortostreĉon kiel bonan per si mem, ĉu temas pri politiko, scienca esplorado, komerco, mastrumado aŭ iu ajn alia laŭleĝa okupo. Plene partopreni en la homara tasko superege plenvaloras, ĉar Dio atendas min “de la pinto de mia plumo, mia fosilo, mia broso, mia kudrilo – mia koro kaj mia penso”. Apenaŭ necesas emfazi, ĝis kia grado ĉi tiu teilharda sinteno respeguliĝas en la tre pozitiva dokumento “*Gaudium et Spes*” (pri Eklezio kaj nuntempa mondo) de la Dua Vatikana Konkilio.

Nur postmorte

Pierre Teilhard de Chardin estis profeto ankaŭ en tio, ke el eklezia vidpunkto li vivis kaj mortis preskaŭ sen honoro. Sciencistaj laŭroj abundis, sed liaj originalaj opinioj (kaj, konfesinde, lia kelkfoja neprecizeco de esprimo, ĉar li ne estis profesia teologo) profunde alarmis ekleziajn cenzuristojn. Nur postmorte liaj nun famaj verkoj povis eldoniĝi. Taŭgas do kompletigi la nunan skizon per kompensa mesaĝo de Kardinalo *Casaroli*, sendita, en la nomo de Johano Paŭlo la Dua, al la Katolika Instituto en Parizo: “*Teilhard* havis potencon, poezian intuicion pri la valoro de la naturo, stimulan percepton de la dinastioj de la kreitaro, vastegan vizon de mondevoluo ligitan kun nekontestebla religia fervoro. La miriga eŝo de lia esplorado, kune kun lia radiantia personeco kaj riĉa pensado, metis neforgeseblan stampon sur nian epokon”.

(el: “*Espero Katolika*”, jarkolekto 82, n-ro 770, septembro 1985, p. 150-151)

Miaj rilatoj kun Rikardo Ŝulco

Karl-Heinz SCHÄFFER

Jam kiel juna adepto de Esperanto, post la jaro 1979, mi konatiĝis kun la artikoloj de iu *Richard Schulz*. Per siaj Vestfalujaj Flugfolioj (laŭ sia loĝloko *Minden/Vestfalujo*) li celis atentigi la Esperantistaron, ke la Esperantistoj faras grandajn erarojn: necesaj neologismoj kaj aliaj ŝanĝoj de la konciza Zamenhofa Esperanto gvidos nepre kaj tre rapide al dialektoj de Esperanto. Pro tio ĝi estonte ne povos resti “la internacia komprenilo”, ĉar esceptoj, modlaĝoj, piĝiniĝo kaj necesaj neologismoj en Esperanto tute forviŝus la diferencojn al aliaj, naciaj lingvoj, kiuj ĉiuj ĝis tiam ja ne sukcesis solvi la babel-turan kaj mondan lingvoproblemon.

Ŝulco Rikardo apogis sin sur la verko de la Hispano *Luis Espinalt Mimó*, kiu jam pli frue atentigis, kiom da lingvaj eraroj intertempe jam enpenetris Esperanton. Mimoo pledis por sobra analiza maniero de la Fundamento de Esperanto, kaj tial li fondis la Analizan Skolon, kies celo estis kaj estas, ke oni estu tre atenta pri la Fundamento kaj evitu modlaĝojn, kie ili estas evitendaj.

En la sama tempo mia Esperanto-instruisto atentigis min 1980 al unu el la libroj de Ŝulco, nome “Mia amata Esperanto”. Per tiu poŝlibro la aŭtoro tute konvinkis min pri Esperanto. En 1985 mi legis la libron “Pledo por unueca lingvo”. Nekredeble estis por mi siatempe (kiam mi kun ruĝaj vangoj trastudis la unuan ĝis lastan paĝon), ke mi enigis dum nur malmultaj tagoj la tutan gramatikon fervore kaj libervole. Mi komprenis, ke la Lingvo Internacia nepre estu stabila, firma, nevaria sur sia Fundamento perfekta en sia simpleco, por ke ĝi ne disdialektiĝu nek degeneru sub influo de modlemaj tendencoj aŭ de tradiciaj aŭ alilingvaj miskutimoj, ke oni devus kontribui al la perfektigo de Esperanto per severa, scienca analizado. Tio estas la plej grava kaj konstanta tasko por la gvidaj Esperantistoj laŭ Ŝulco. Kaj mi ek de tiam estas adepto de la Analiza Skolo.

La unuan fojon persone mi vidis Rikardon Ŝulco en la jaro 1985 dum la 70-a Universala Kongreso de Esperanto en Aŭgsburgo. Tie li